

INNOVATION MENEJMENT TAMOYILLARI ASOSIDA QISHLOQ XO'JALIGI KORXONALARINI DAVLAT TOMONIDAN QO'LLAB-QUVVATLASHNING STRATEGIYALARI: USLUBIY ASOSLARI

Shoniyozova Zamira

Innovatsion texnologiyalar universiteti, PhD, dotsent

Annotatsiya: Oziq-ovqat xavfsizligi va iqtisodiy barqarorlikni ta'minlashda qishloq xo'jaligi korxonalari muhim rol o'ynaydi. Biroq, ushbu korxonalar ko'pincha bozor narxlarining o'zgaruvchanligi, iqlim o'zgarishi va moliyaviy resurslardan foydalanish imkoniyatining cheklanganligi kabi muammolarga duch kelishadi. Ushbu muammolarni hal qilish uchun davlat tomonidan qo'llab-quvvatlash mexanizmlari bilan ta'minlangan innovatsion boshqaruv strategiyalari zarur. Ushbu maqolada qishloq xo'jaligi korxonalarini innovatsion boshqaruv strategiyalari orqali davlat tomonidan qo'llab-quvvatlashning uslubiy yondashuvlari, siyosat asoslari, moliyaviy rag'batlantirish va texnologik yutuqlarga alohida e'tibor qaratilgan.

Kalit so'zlar: Davlat tomonidan qo'llab-quvvatlash, qishloq xo'jaligi korxonalari, innovatsion boshqaruv, moliyaviy rag'batlantirish, texnologik taraqqiyot, barqarorlik, siyosat asoslari, aniq qishloq xo'jaligi, agrotexnologik integratsiya, davlat-xususiy sheriklik.

Abstract: Agricultural enterprises play a crucial role in ensuring food security and economic stability. However, they often face problems such as changes in market prices, climate change, and limited access to financial resources. To solve these problems, innovative management strategies, reinforced by state support mechanisms, are necessary. This article focuses on methodological approaches, regulatory framework, financial incentives, and technological advancements in state support for agricultural enterprises through innovative management strategies.

Keywords: State support, agricultural enterprises, innovative management, financial incentives, technological achievements, sustainability, regulatory framework, specific farming, integration of agricultural technologies, public-private partnership.

Абстрактный: Сельскохозяйственные предприятия играют важную роль в обеспечении продовольственной безопасности и экономической стабильности.

Однако эти предприятия часто сталкиваются с такими проблемами, как нестабильность рыночных цен, изменение климата и ограниченный доступ к финансовым ресурсам. Для решения этих задач необходимы инновационные стратегии управления, обеспечиваемые механизмами государственной поддержки. В данной статье особое внимание уделено методическим подходам к государственной поддержке сельскохозяйственных предприятий посредством инновационных стратегий управления, основам политики, финансовым стимулам и технологическим достижениям.

Ключевые слова: Государственная поддержка, сельскохозяйственные предприятия, инновационный менеджмент, финансовые стимулы, технологический прогресс, устойчивость, основы политики, точное сельское хозяйство, агротехнологическая интеграция, государственно-частное партнерство.

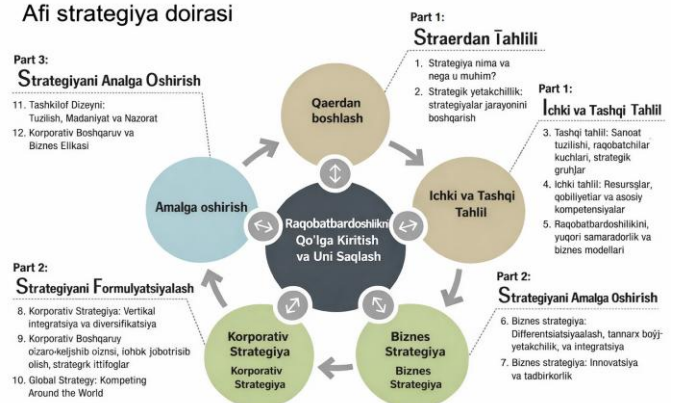
Kirish (Введение/Introduction).

Qishloq xo'jaligi sohasi milliy iqtisodiyotlar uchun muhim ahamiyatga ega bo'lib, aholi bandligini ta'minlaydi va tirikchilikni davom ettiradi. Biroq, turli xavf-xatarlar va noaniqliklar qishloq xo'jaligi korxonalarining samarali ishlashini qiyinlashtiradi. Barqarorlik va raqobatbardoshlikni oshirishda davlatning davlat ko'magi orqali aralashuvi muhim ahamiyatga ega. Ushbu maqolada qishloq xo'jaligi korxonalarida o'sish va barqarorlikni ta'minlash uchun innovatsion boshqaruv strategiyalarini davlat tomonidan qo'llab-quvvatlash mexanizmlari bilan qanday uyg'unlashtirish mumkinligi muhokama qilinadi.

Davlat tomonidan qo'llab-quvvatlashning uslubiy yondashuvlari qishloq xo'jaligi korxonalarini davlat tomonidan qo'llab-quvvatlashni moliyaviy, infratuzilmaviy va me'yoriy-huquqiy asoslarga ajratish mumkin. Bu metodologiyalar quyidagilarni o'z ichiga oladi:

- Moliyaviy qo'llab-quvvatlash mexanizmi
 - Texnologik o'zlashtirish uchun subsidiyalar va grantlar;
 - Fermerlar uchun past foizli kredit va kreditlar;
 - Agrobiznes investitsiyalari uchun soliq imtiyozlari.
- Infratuzilma va texnologik ta'minot
 - Zamonaviy sug'orish va saqlash inshootlarini rivojlantirish;
 - Raqamli qishloq xo'jaligi va aqlli dehqonchilik usullarini targ'ib qilish;
 - Ilmiy-tadqiqot markazlari va innovatsion xablarni tashkil etish.
- Normativ-huquqiy va institutsional asoslar
 - Barqaror dehqonchilik amaliyotini rag'batlantiruvchi siyosat;
 - Kooperativ harakatlar va fermerlar uyushmalarini mustahkamlash;
 - Yerga egalik qilish xavfsizligi va mulk huquqini oshirish.

Afi strategiya doirasi

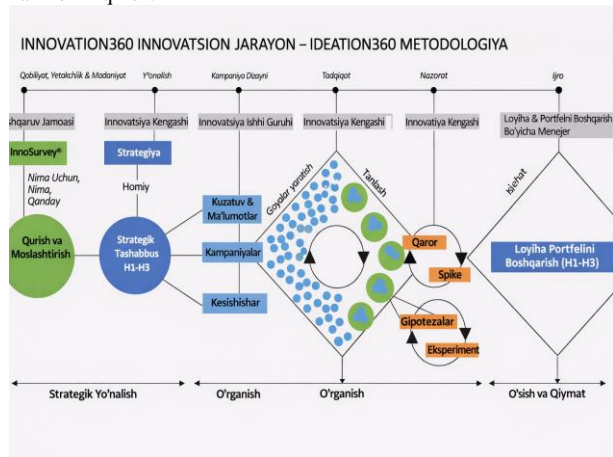
Qishloq xo'jaligi korxonalarini innovatsion boshqarish strategiyalari davlat tomonidan qo'llab-quvvatlash samaradorligini oshirish uchun qishloq xo'jaligi korxonalarini quyidagi innovatsion boshqaruv strategiyalarini qabul qilishlari kerak:

1. Aniq qishloq xo'jaligi - Resurslardan foydalanishni optimallashtirish va hosildorlikni oshirish uchun ma'lumotlar tahlili, IoT va sun'iy intellektdan foydalanish.
2. Barqaror dehqonchilik amaliyoti - organik dehqonchilik va almashlab ekish kabi ekologik toza yondashuvlarni joriy etish.

3. Bozorni diversifikatsiyalash - bitta tovarga bog'liqlikni kamaytirish uchun mahsulot turlarini kengaytirish va yangi bozorlarni o'rganish.

4. Agrotexnologiyalar integratsiyasi - ta'minot zanjiri shaffofligi uchun blokcheyndan foydalanish va samaradorlik uchun avtomatlashtirishdan foydalanish.

5. Davlat-xususiy sheriklik (DXSH) - texnologiya va investitsiyalardan foydalanish uchun xususiy sektor ishtirokchilari bilan hamkorlik qilish.

Muammolar va yechimlar (Проблемы и решения/Problems and solutions).

Davlat tomonidan qo'llab-quvvatlanayotgan turli tashabbuslarga qaramay, byurokratiya, infratuzilmaning yetarli emasligi va innovatsiyalarga qarshilik kabi muammolar qishloq xo'jaligi taraqqiyotiga to'sqinlik qilmoqda. Yechimlarga quyidagilar kiradi:

- Moliyaviy resurslardan foydalanishni osonlashtirish uchun byurokratik tartib-qoidalarni soddalashtirish.
- Zamonaviy qishloq xo'jaligi texnikasini qo'llab-quvvatlash uchun qishloq infratuzilmasini kengaytirish.
- Fermerlar o'rtasida texnologiyalarni o'zlashtirishni targ'ib qilish bo'yicha tushuntirish ishlarini olib borish.

1-jadval

Qishloq xo'jaligida innovatsiyalarni davlat tomonidan qo'llab-quvvatlashni baholash ko'rsatkichlari

Ko'rsatkich	Tavsif	nishon	Baholash usuli
Yangi texnologiyalarni o'zlashtirish sur'ati	Aniq dehqonchilik asboblari kabi yangi texnologiyalarni o'zlashtirayotgan qishloq xo'jaligi korxonalarining foizi.	5 yil ichida farzandlikka olish 30 foizga oshadi.	Fermerlar va qishloq xo'jaligi korxonalari o'rtasida o'tkazilgan so'rovlar, texnologiyalarni o'zlashtirish bo'yicha statistika.
ITTKI investitsiyalari	Qishloq xo'jaligi ITTKIga yo'naltirilgan davlat va xususiy sektor mablag'lari miqdori.	Har yili 20 foizga oshirib boriladi.	Qishloq xo'jaligida davlat va xususiy sektorning ITTKI investitsiyalari to'g'risidagi statistik ma'lumotlar.
Fermerning raqamli savodxonligi	Raqamli savodxonlik ko'nikmalariga ega fermerlar ulushi.	Fermerlarning 50 foizi raqamli vositalar bo'yicha o'qitildi.	O'quv dasturlari, so'rovnoma natijalari.
Qishloq xo'jaligi mahsuldorligi	Innovatsion texnologiyalar hisobiga	3 yil ichida unumdorlikni 15% ga	Qishloq xo'jaligi ishlab chiqarish

Ko'rsatkich	Tavsif	nishon	Baholash usuli
	qishloq xo'jaligi ekinlari hosildorligi va chorvachilik mahsulotlari yetishtirishning o'sish foizi.	oshirish.	statistikasi, hosildorlik ma'lumotlari.
Moliyalashtirish an foydalanish imkoniyati	Texnologiyalarni o'zlashtirish uchun davlat kreditlari yoki subsidiyalarining mavjudligi va olinishi.	Kichik va o'rta biznesni moliyalashtirish dasturlarini 20 foizga oshirish.	Davlat tomonidan qo'llab-quvvatlash dasturlarida ishtirok etish tahlili, kredit ma'lumotlari.
Barqarorlik ko'rsatkichlari	Atrof-muhitga ta'simi kamaytiradigan barqaror dehqonchilik amaliyotlari va texnologiyalarni joriy etish.	Barqarorlik amaliyotini 25 foizga oshirish.	Atrof-muhitga ta'simi baholash, dehqonchilikning barqaror usullaridan foydalanish.

Natijalarni muhokama qilish (Анализ и результаты/Analysis and results).

Davlat tomonidan qo'llab-quvvatlash dasturlarining natijalari innovatsiyalarni joriy etish hosildorlik, barqarorlik va bozor raqobatbardoshligini oshirishga olib kelgan qishloq xo'jaligining turli tarmoqlarida namoyon bo'lmoqda. Ta'kidlash joizki, ilmiy-tadqiqot va texnologik yutuqlarni rag'batlantiruvchi keng qamrovli davlat siyosatiga ega bo'lgan hududlarda qishloq xo'jaligi mahsulotlari ishlab chiqarish va atrof-muhitni muhofaza qilish sezilarli darajada yaxshilandi. Shu bilan birga, moliyalashtirish va zamonaviy texnologiyalardan foydalanish imkoniyati cheklangan qishloq joylarda muammolar saqlanib qolmoqda.

Yangi texnologiyalarni o'zlashtirish:

Avtomatlashtirilgan sug'orish tizimlari va ma'lumotlarga asoslangan ekinlarni boshqarish vositalari kabi aniq dehqonchilik texnologiyalari bilan tanish bo'lgan fermerlar hosildorlikning oshishi va sarf-xarajatlarning kamayishi haqida xabar berishdi. Bu texnologiyalar nafaqat hosildorlikni oshiradi, balki suv va o'g'itlar kabi resurslarni tejashga yordam beradi, bu esa barqarorlik maqsadlariga mos keladi.

ITTKIga investitsiyalar:

Qishloq xo'jaligi sohasidagi ilmiy-tadqiqot va tajriba-konstruktorlik ishlariga (ITTKI) davlat investitsiyalari zararkunandalar va kasalliklarga chidamli yangi ekin navlarini yaratishga, shuningdek, yig'im-terimdan keyingi texnologiyalar sohasidagi innovatsiyalarga olib keldi. Biroq, ilmiy-tadqiqot ishlarini moliyalashtirishni ko'paytirish va uni iqlimga chidamli qishloq xo'jaligi yechimlariga yo'naltirish uchun ko'proq harakat qilish kerak.

Fermerlarning raqamli savodxonligi va ta'limi:

O'quv dasturlari va raqamli savodxonlik tashabbuslari fermerlarga yangi texnologiyalarni tushunish va ulardan samarali foydalanishda muhim rol o'ynadi. Ijobiy natijalarga qaramay, chekka hududlarda raqamli vositalarni joriy etishda bo'shliq saqlanib qolmoqda, bu esa raqamli ta'lim va infratuzilmani kengaytirish bo'yicha maqsadli sa'y-harakatlar zarurligini ko'rsatadi.

Moliyaviy qulaylik:

Davlat tomonidan qo'llab-quvvatlangan kreditlar va subsidiyalar fermerlarga ilg'or uskunalarni sotib olishda samarali bo'lgan bo'lsa-da, kichik fermerlar hali ham moliyaviy resurslardan foydalanishda qiyinchiliklarga duch kelmoqda. Kichik va o'rta korxonalar uchun past foizli kreditlar va grantlardan foydalanish imkoniyatlarini oshirish barcha fermerlar jamoalarida innovatsiyalarni joriy etish ko'lamini kengaytirish uchun zarurdir.

Xulosa (conclusion / выводы)

Qishloq xo'jaligida innovatsion boshqaruv strategiyalarini joriy etish unumdorlik, barqarorlik va iqtisodiy o'sishni oshirish uchun muhim ahamiyatga ega. Davlat tomonidan qo'llab-quvvatlash moliyaviy resurslar bilan ta'minlash, ilmiy-tadqiqot va tajriba-konstruktorlik ishlarini rag'batlantirish, fermerlarning malakasini oshirish va texnologiyalardan foydalanish imkoniyatini kengaytirish orqali innovatsiyalarni

rivojlantirishda muhim rol o'ynaydi. Ushbu sa'y-harakatlarni yanada kuchaytirish uchun quyidagi tavsiyalar taklif etiladi:

1. Siyosat asoslarini mustahkamlash: Hukumatlar barqarorlik, samaradorlikni oshirish va texnologiyalarni joriy etish bo'yicha aniq maqsadlarni o'z ichiga olgan uzoq muddatli, keng qamrovli innovatsion siyosatlarni ishlab chiqishi lozim. Bunday siyosat davlat-xususiy sheriklikni rivojlantirish va qishloq xo'jaligining turli tarmoqlarida texnologiyalarga yo'naltirilgan tashabbuslarni birlashtirishi kerak.

2. Ilmiy-tadqiqot ishlariga investitsiyalarni ko'paytirish: Qishloq xo'jaligi tadqiqotlariga davlat va xususiy investitsiyalarning sezilarli darajada ko'payishi iqlim o'zgarishi, resurslarning kamayishi va oziq-ovqat xavfsizligi kabi muammolarni hal qiladigan yangi texnologiyalarni ishlab chiqish uchun zarurdir. Ushbu investitsiyalar fermerlik tizimlarining chidamliligi va samaradorligini oshiradigan innovatsiyalarga ustuvor ahamiyat berishi kerak.

3. Moliyalashtirish imkoniyatlarini kengaytirish: Fermerlar, ayniqsa kichik va o'rta biznes uchun past foizli kreditlar, subsidiyalar va grantlar orqali moliyalashtirishni yanada qulaylashtirish kichik fermerlarning zamonaviy texnologiyalarga sarmoya kiritishini ta'minlaydi. Bundan tashqari, moliya institutlari innovatsion tajribani

o'zlashtirayotgan qishloq xo'jaligi korxonalarini uchun moslashtirilgan kredit mahsulotlarini taklif qilishi kerak.

4. Raqamli savodxonlik va ta'limni rag'batlantirish: Fermerlarga zamonaviy qishloq xo'jaligi texnologiyalaridan foydalanishni o'rganishga yordam berish uchun keng ko'lamli raqamli savodxonlik dasturlarini boshlash kerak. Ushbu dasturlar joyida qo'llab-quvvatlash va yo'l-yo'riq ko'rsatishi mumkin bo'lgan kengaytma xizmatlari bilan to'ldirilishi kerak.

5. Davlat va xususiy sektor o'rtasidagi hamkorlikni rag'batlantirish: Davlat rivojlanayotgan innovatsion ekotizimni yaratish uchun davlat organlari, ilmiy-tadqiqot institutlari va xususiy kompaniyalar o'rtasida yaqin hamkorlikni yo'lga qo'yishi lozim. Ushbu ekotizim keng ko'lamli, barqaror va barcha fermerlar uchun ochiq bo'lgan yangi texnologiyalarni ishlab chiqish va joriy etishni rag'batlantirishi kerak.

Ushbu strategiyalarni amalga oshirish orqali hukumat agrar sektorni fermerlar, qishloq jamoalari va umuman iqtisodiyotga foyda keltiradigan yanada innovatsion, barqaror va raqobatbardosh sanoatga aylantirishda markaziy rol o'ynashi mumkin.

Foydalanilgan adabiyotlar (Литературы/ References):

1. O'zbekiston Respublikasi Qishloq xo'jaligi vazirligi (2024). Raqamli qishloq xo'jaligi strategiyasi. Toshkent.
2. FAO (2023). Smart Agriculture and Digital Farming in Asia. Rome: Food and Agriculture Organization.
3. IFAD (2022). Innovation in Smallholder Agriculture: Annual Report. Rome: International Fund for Agricultural Development.
4. World Bank (2023). Boosting Agricultural Productivity through Digital Transformation. Washington, D.C.
5. De Boer, J. (2021). The Dutch Model of Precision Agriculture. Netherlands AgriTech Review, 14(3), 87–105.
6. Zhang, L., & Kumar, S. (2022). Digital Technologies in Sustainable Agriculture. Journal of Agricultural Science, 58(1), 45–62.
7. Singh, R., & Patel, M. (2021). Government Policies for Promoting Agri-Innovation. Asian Journal of Agricultural Economics, 19(2), 101–118.
8. World Economic Forum (2023). Shaping the Future of Agriculture with Emerging Technologies. Geneva.
9. Karimov, T., & Sobirov, A. (2020). Innovative Approaches in Uzbek Agriculture. Tashkent University Press.
10. Lee, J., & Park, H. (2023). Precision Farming and Its Impact on Productivity. International Journal of Food and Agricultural Technology, 12(4), 200–215.